

בעולם

סיכומים ראשוניים על תפוקתן של פרות ייבוא מִישראל בבולגריה

ז. זכרייב, הפקולטה לזואוטכניקה ורפואה וטרינרית, סטארה גזורה;
מ. אנגלוב וד. דימיטרובה, המכון לגידול מקנה, קוסטינברוד

תורגם ותומצת על ידי ד"ר א. בנאדו, "החקלאית", מתוך
Animal Science, Vol. XV No. 5, Sofia, Bulgaria, 1978

להלן אנו מביאים תמצית מעבודה יסודית מאוד שבוצעה בקבוצת המבכירות הראשונות שייצאו לבולגריה בשנת 1976. העבודה חשובה כשלעצמה, אך לא פחות חשוב לציין שזהו פירסום ראשון על בקר מִישראל שהופיע בירחון מדעי בבולגריה. וכמו כן חשוב להדגיש שתנובות המבכירות הושגו בתנאים המקובלים בבולגריה, שהם שונים בהרבה מתנאינו. אנו שואבים עידוד רב מהתוצאות החיוביות כמעט בכל אחד מהמדדים שנבדקו, אך ביחד עם כך אין להתעלם מכמה נקודות שליליות על מבכירותינו שצוינו בפירסום. חשוב מאוד שנשקול בכובד ראש את משמעותן ונבדוק איך לתקן – אם יתברר שיש צורך בכך.

העורך

בשנים האחרונות גדלה מאוד תפוצתן בעולם של פרות החלב מגזע הולשטיין-פריזי בזכות תנובת החלב הגבוהה שלהן (2,1). הייצוא של פרות, פרים וחירמה מגזע זה התפשט על פני ארצות רבות של אירופה, אסיה ואפריקה. בישראל טופח בשקידה מרובה ובתנאי ממשק בלתי שיגרתיים עדר בקר חלב הולשטיין-פריזי המצטיין בתנובה גבוהה מאוד. 60,000 הפרות שבביקורת בשנת 1975/76 (50% מס"כ פרות החלב במדינה זו) הניבו בממוצע 7,483 ק"ג חלב עם 3.2% שומן (240 ק"ג שומן). לפי ש. דורי (4) וא. לוי (3), העדר הישראלי השחור-לבן עבר שלושה שלבי טיפוח: הולנדי, הולשטיין-פריזי, ופריזי-ישראלי. לטיפוח הבקר השחור-לבן בבולגריה מיובאות פרות מארצות רבות כולל ישראל. בחקר זה מסוכמות התוצאות הראשונות של תפוקתן של פרות הייבוא מִישראל. נבחנו עדרי הייבוא במכון לגידול מקנה

בקוסטינברוד ובמשק השיתופי בטורקן, המוחזקים בתנאי אקלים וממשק שונים*. נקבעו תנובת החלב, אחוז השומן וכמותו בתחלובה הראשונה וכמו כן גיל ההמלטה הראשונה ותקופת ימי הריק עד להתעברות. במכון בקוסטינברוד נבחנו, בנוסף לכך, גם תכונות מבנה העטין ותיפקודן (ביצועים) של 81 פרות.

מבכירות הייבוא הישראליות

מבכירות הייבוא הישראליות הן צאצאים של הורים בעלי תפוקה גבוהה ולהן תכונות גנטיות, הן לתנובה גבוהה והן לכמות השומן: תנובת החלב של אמהותיהן בתחלובה הראשונה היתה 6,270 ק"ג עם 3.5% שומן, 219 ק"ג שומן. גבוהה בהרבה יותר היתה תנובת החלב של

* הערת המתרגם: קוסטינברוד נמצאת בדרום מערבה וטורקן בצפון מזרחה של בולגריה

תנובת המבכירות הישראליות בבולגריה, 305 ימים

המשק	מספר מבכירות	ק"ג חלב	% שומן	ק"ג שומן
קוסטינברוד טוטרקן	93	4,564	3.55	162
	60	4,454	3.28	145
סה"כ וממוצע	153	4,521	3.45	155

אמהות הפרים-האבות: 9,137 ק"ג עם 3.56% בצורת טרפז: המרחק בין הקדמיות – 18.7 ס"מ, בין האחוריות – 11.3 ס"מ, בין הימניות – 10.1 ס"מ ובין השמאליות – 11.5 ס"מ בממוצע.

תנובת המבכירות הישראליות בבולגריה

פרטים על תנובת המבכירות מובאים בטבלה. בשני העדרים ניכר הבדל קטן בלבד בתנובת החלב, אשר בממוצע הגיעה ל-4,521 ק"ג לשנה ב-305 ימים. אצל המבכירות בקוסטינברוד התקרב אחוז השומן לזה של אמהותיהן (3.55%). לעומת זאת היה אחוז השומן של המבכירות בטוטרקן קרוב לזה המקובל אצל הפרות שבביקורת החלב בישראל (3.28%). ההבדל בתכולת השומן בשתי הקבוצות הוא מובהק סטטיסטית. הוא מרמז על תנאי הזנה וממשק טובים יותר בקוסטינברוד (מכון ממלכתי לגידול מקנה) מאשר בטוטרקן (משק שיתופי), אשר השפעתם היתה אמנם מועטת על תנובת החלב, אך היתה ניכרת על תכולת השומן.

מבנה העטין

גודל העטין נקבע לפי היקפו המאוזן ולפי אורכו, אשר היו אצל המבכירות הישראליות 109.58 ו-66.83 ס"מ בהתאמה. המבכירות מראות אחדות גבוהה בממדים אלה. מרחק העטין מהריצפה – 58.36 ס"מ. זה מרחק גדול בהרבה מהמינימום הנדרש – 45 ס"מ. נתון זה מאפיין נוחות בביצוע חליבה מיכנית. גם בתכונה זו ניכרת אחדות רבה. אורך הפטמות הוא 4.34 ו-3.62 ס"מ לפטמות ימניות קדמיות וימניות אחוריות, בהתאמה. עובי הפטמות – 1.85 ו-1.75 ס"מ לימניות קדמיות וימניות אחוריות בהתאמה.

מידות אלו הן מתחת למינימום הנדרש לחליבה מיכנית. הפטמות הן קצרות ודקות יחסית. הן מוקמות בפיזור רב יחסית ומונחות

תיפקוד העטין

המבכירות הישראליות מצטיינות בהחלבות מהירה. זרימת החלב הממוצעת היא 3.176 ליטר/דקה. 99.11% של כלל החלב נחלבים ב-3 דקות. המבכירות מצטיינות במידת אחדות גבוהה של החלבות, ללא הבדל בין הפטמות השמאליות לבין הימניות.

גיל ההמלטה הראשונה וימי ריק

המבכירות המליטו בגיל 749 יום (24 חודשים ו-13 יום), ז.א. שהתעברו בגיל צעיר יחסית – כ-15 חודשים. תקופת ימי הריק, אחד המאפיינים של כושר התאקלמות, היא יחסית ארוכה בשני העדרים שנחקרו: 123.9 ימים בקוסטינברוד ו-155.3 ימים בטוטרקן.

עד ל-75 יום התעברו 17% מהמבכירות בקוסטינברוד ו-13% במשק טוטרקן. רוב המבכירות התעברו במשך זמן הנע בין 75 ל-165 יום אחרי ההמלטה (63% ו-49% בהתאמה בשני המשקים). מספר ניכר מהמבכירות בטוטרקן התעברו רק אחרי 200 יום. לפי זה, רוב מבכירות הייבוא התעברו לאחר השליש הראשון של התחלובה. רצוי לציין שהייחומים היו שקטים יחסית, ובשליש הראשון של התחלובה אצל רוב המבכירות, המחזור היה בלתי סדיר.

סיכום

מבכירות הייבוא הניבו ב-305 ימי תחלובה 4,521 ק"ג חלב עם 3.45% שומן, 155 ק"ג שומן. הן מצטיינות בעטין גדול ומפותח שמונה

ספרות:

(1) ב.א. פבלוב, חקלאות בחו"ל, ז'יוטנוווצסטוו, Zchivotnovodstvo (רוסיה), 1, 1973

(2) ז. זכרייב ומ. אנגלוב, Animal Science (בולגריה), 1975, 8

(3) א. לוי, Der Tierzuechter, 11, 1977

(4) ש. דורי, Der Tierzuechter, 9, 1977

היטב, אך עם פטמות קצרות ודקות. המבכירות מצטיינות בהחלבות מהירה. בתחלובה הראשונה יש להן תקופת "ימי ריק" ארוכה למדי ואחוז גבוה מהן התעברו אחרי יותר מ-100 ימי חליבה.

היצע וביקוש

- מעוניין להתקשר עם משק בדבר גידול עגלות לעדר החלב יאיר טל, כפר יהושע טל: 934165 / 04

- למכירה מיכל קרור 6000 ליטר + 2 מדחסים + מצנן לוחות + מיכל מי קרור נא להתקשר למרכז הרפת או המשק בית קשת, ד.ג. גליל תחתון 15247 טל: 67607-8 / 067
- למכירה מעוניין לקנות מצנן לוחות משומש בדבר פרטים נא להתקשר למרכז הרפת או המשק עין שמר, ד.ג. מנשה טל: 063-78951

- למכירה במיכל חלב משומשים 5000 ליטר כ"א פנים נירוסטה, חוץ ברזל וצבע חדש נא לפנות לח' יוסי במזכירות, טל: 055/81920 או בשעות הערב לח' אשר, טל: 055/82104
- למכירה מיכל חלב דגם אחום 6000 ליטר במצב טוב 3 יחידות קרור לנ"ל בפרטים נוספים נא לפנות למרכז המשק מסדה, ד.ג. עמק הירדן 15140 טל: 51212-3 / 067

מיכאל – מעבדות כימיות אלעזר

שרותי מעבדה ובדיקה לחקלאות ותעשייה

- **מזון בעלי חי** – תחמיק, שחת, קש, זבל, חומרי לואי ומזון מרוכו. * בדיקת נעכלות בכרס מלאכותית
- **שרות לאסוף מדגמים במשק החקלאי** * סקרי קרקע, בדיקות פיסיקליות וכימיות, קבול שדה, הזנה ודישון לצמח, זבל אורגני.
- **מים ושפכים** – הרכב כימי, מוליכות, דטרונטים.

אלעזר – גוש עציון – טלפון: 02-743191